

осередків НТШ в Україні, піклувався про тісні контакти з НТШ в Америці, Канаді, Австралії. Він постійно дбав про утвердження НТШ як національно заангажованого громадського сектора української науки.

О. Романів – яскрава, багатогранна й самобутня постать, що залишила по собі глибокий слід на ниві української науки і культури і це стосувалось як точних, так і гуманітарних дисциплін. Був дослідником-аналітиком, а водночас людиною широких знань. Завдяки багатогранності свого таланту він відгукується на найрізноманітніші проблеми, що їх ставить життя – перед науковцем-дослідником, організатором науки, громадянином. Ішов він у житті широкою дорогою, а “Дорога – це життя” – навчає давня мудрість. У О. Романіва це життя було завжди творчим і суспільнокорисним. Обсяг роботи Олега Романіва вражає, тим паче, коли зважимо, що основне його заняття – уже згадані проблеми матеріалознавства. А ще він бере активну участь у суспільно-політичній діяльності. Гортаючи періодику не раз натрапляємо на його публікації, присвячені проблемам державотворення. У багатогранній діяльності Олега Романіва дивує передусім різнобічність його зацікавлень: від матеріалознавства та конструктивної міцності металів – і до всього нематеріального, що у сфері слова.

У науковому доробку О. Романіва понад 1000 наукових і науково-популярних публікацій, зокрема 10 монографій, 2 довідники, 40 винаходів. О. Романів – лауреат двох Державних премій України в галузі науки і техніки (1976 і 1993 рр.) та Премії ім. Г. Карпенка Національної академії наук України. У 1998 р. йому надано звання Заслуженого діяча науки і техніки України. Того самого року нагороджений Науковим товариством ім. Шевченка в Україні медаллю Михайла Грушевського згодом грамотами Президента України, Президії НАН України та ін. Науковашкола вченого аналізує шість докторів та 27 кандидатів наук. Він учасник багатьох високих українських і міжнародних (Австралія, Голландія, Канада, США, Угорщина, Франція, ФРН, Японія) симпозіумів і конференцій.

Покійний належав до всебічно обдарованих людей, якому ніщо людське не було чуже. Типовий інтелектуал з широким світоглядом, багатьох ділянках знань і життя, Олег Романів – великий життєлюб – був товариською людиною, яка вміла об’єднувати людей, навіть тих, які мали б бути його недоброзичливцями. У товаристві вмів поговорити на поважні теми, а водночас і повеселитися у притаманній тільки йому легкоїронічній та добродушно-фривольній манері. Любив родину, своїх дітей, онуків, якими постійно тішився.

Пам’ять про нього назавжди залишиться у наших серцях.

Олег Антонович (Львів)

Мороз Мирослав Олександрович (1923–2006). 4 лютого 2006 р. відійшов від нас Мирослав Олександрович Мороз – кандидат філологічних наук, відомий літературознавець, визначний бібліограф, етнограф і фольклорист, подвижник праці Франкового зразка, лауреат літературної премії ім. І. Франка АН України (1993 р.) за вагомий внесок у літературне джерелознавство, член Наукового товариства імені Т. Шевченка, активний громадський діяч. Мирослав Олександрович був відкритою й доброзичливою людиною, завжди готовою підтримати й допомогти у скрутну хвилину, добрим порадиником і надійним товаришем.

Біографія Мирослава Мороза – типова для галичанина ХХ ст., який на власній долі відчув тиск двох окупаційних режимів, особливо більшовицького. Народився 17 січня 1923 р. у Львові, у 1929–1939 роках навчався у школі, а у січні 1940 р. вступив на перший курс Львівського державного педагогічного інституту. 3 січня 1941 р. почав працювати вчителем початкової школи у селі Грибовичі Великі біля Львова і продовжував працювати аж

до мобілізації в Червону армію у серпні 1944 р. Невдовзі після мобілізації, 10 вересня, був тяжкопоранений у голову. Після одужання знову був відправлений на фронт із частинами, які перебували на території Польщі, Чехо-Словаччини й Австрії. Демобілізований у листопаді 1945 р.

Після повернення, восени 1945 р., вступив на філологічний факультет Львівського державного університету ім. І. Франка, однак невдовзі його було заарештовано. «Наприкінці захисту дипломної роботи 25 квітня 1950 р., – читаємо в біографічній анотації, – заарештований і незабаром засуджений на 25 років за звинуваченням у належності до ОУН. Перебував у таборах Караганди і Воркути. Звільнений 25 січня 1955 р.»¹. М. Мороз поновив у усіх громадянських правах, і наступного року він закінчив університет, проте повну реабілітацію одержав тільки на основі рішення Верховного Суду УРСР від 10 лютого 1966 р. Можливо, за рекомендацією добрих друзів, які хотіли допомогти влаштуватися на роботу в академічну установу, у 1957–1959 роках Мирослав Олександрович навчався у вечірньому Університеті марксизму-ленінізму при Львівському міському КПУ.

З 10 квітня 1957 р. М. Мороза прийняли на роботу тимчасово у Львівську наукову бібліотеку, а у 1957–1959 роках він працював у бібліотеці Інституту суспільних наук (тепер Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України). З вересня 1959 р. до березня 1973 р. він займав різні посади у Львівській науковій бібліотеці Академії наук УРСР. До травня 1977 р., коли був прийнятий на роботу у Музей етнографії та художнього промислу Академії наук УРСР, Мирослав Мороз, на той час уже кандидат наук (1963 р., дисертація на тему «Питання бібліографії та атрибуції творів Івана Франка») і автор понад 150 публікацій, не мав постійної роботи (працював робітником Облкниготорзі завгоспом Палацу культури залізничників, бібліотекарем Львівського мехсклозаводу, головним бібліотекарем Львівського центру науково-технічної інформації).

М. О. Мороз був відомим ученим, бібліографом, джерелознавцем, літературознавцем². Дослідник укладав бібліографічні покажчики творів про Михайла Коцюбинського, Павла Грабовського, Вільяма Шекспіра, Івана Франка, Івана Котляревського, Данте Аліґ'єрі, Лесю Українку та ін. Мирослав Мороз – один із найвизначніших франкознавців. З молодих років він формувався і поглиблював свої знання, опановуючи ті здобутки, які заклали його попередники – Михайло Возняк, Василь Щурат та ін. Наслідком цих досліджень стали публікації про цих діячів як дослідників творчості Івана Франка. Послідовність М. Мороза у вивченні життя і творчості І. Франка відображається у публікаціях, починаючи з 60-х років. Його джерелознавчі праці висвітлювали щораз нові грані творчої біографії І. Франка, особливо при підготовці підготовці «Тридцяти томного зібрання творів. Сьогодні у видавництві «Наукова думка» здано до друку три томники «Літопис життя і творчості Івана Франка», що має вийти до 150-річчя від дня народження Каменяря. Однак визначний внесок М. О. Мороза в українське франкознавство ще потребує своєї фахової оцінки.

Під час роботи в Музеї етнографії та художнього промислу АН УРСР (з 1982 р. – Львівське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР, а з лютого 1992 р. – Інститут народознавства НАН України) вчений присвятив себе етнографічним дослідженням, поєднуючи їх зі своїми попередніми зацікавленнями, зокрема, щодо народної культури українців Полісся та Карпат, обрядо-

¹ *Нахлік Є. К., Федорук О. О.* Львівському відділенню Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України – 10 років: [Бібліографія праць співробітників]. – Львів, 2003. – С. 59.

² Див.: *Мороз М.* Бібліографічний покажчик / НАН України. Ін-т літератури ім. Т. Шевченка. Львівське відділення. – Львів, 1997. – 51 с. Вибірку найважливіших, на думку автора, праць до 1997 р., а також усіх за 1997–2001 рр. див.: *Нахлік Є. К., Федорук О. О.* Львівському відділенню Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України – 10 років. – С. 59–68.

вості. М. Мороз брав активну участь у підготовці до друку колективних монографій “Бойківщина” (1983 р.), “Гуцульщина” (1987 р.), “Полісся” (1988 р., спільно з білоруськими вченими, у 2-х книгах, російською мовою). Як планову працю науковець видав книжку “Сучасна радянська обрядовість. Бібліографічний покажчик” (Одеса, 1986. – 105 с.). Різноманітність зацікавлень ученого, глибоке знання іноземних мов (польської, німецької, французької) привели його до вивчення творчості відомого історика та етнографа Раймунда Кайндля. М. Мороз виступав із доповіддю про внесок австрійського дослідника в українське народознавство, зокрема, на засіданні Вченої ради ЛВ ІМФЕ ім. М. Т. Рильського АН України. Завдяки М. Морозові праці цього вченого знову введено в науковий обіг, а у відновленому виданні “Записок НТШ” опубліковано статтю “Етнографічна діяльність Раймунда Кайндля” (Львів, 1992. – Т. ССХХІІІ: Праці секції етнографії та фольклористики). У цій праці наголошено на основних фактах біографії, на методиці та географії досліджень Р. Кайндля й особливо підкреслено їхню різноманітність: історія заселення, археологія, етнографія та фольклор (поселення, народні знання та вірування, календарна і сімейна обрядовість, метеорологія та мерологія) Буковинита Гуцульщини. Багатолітні напрацювання бібліографа в галузі народної культури були систематизовані й підготовлені до друку у його “Бібліографії українського народознавства” у 3-х т. (Львів: Інститут народознавства НАН України, 1999. – Т. 1: Фольклористика – Кн. 1; Т. 1: Фольклористика – Кн. 2; наступні томи – “Народне мистецтво”, “Етнографія”; укладені картотеки допрацьовуються).

Колеги поважали і любили Мирослава Олександровича за доброзичливість, щирість і готовність поради чи підказати напрямки пошуку джерел до будь-якої сфери культури – літературознавства, фольклористики, народознавства та ін. Нас, молодих, завжди захоплювала його обізнаність з усім, що відбувається у науковому та культурному житті не тільки Львова, а й цілої України – у тодішньому Радянському Союзі. Мирослав Олександрович був знайомим вченим і мав достатньо широкі наукові зв'язки.

М. Мороз жив активним громадським життям (хоч завжди пам'ятав про недремне око КДБ), був поінформований про різні наукові та культурно-освітні заходи, новини театру й кіно, виставки. Заохочував молодь до підвищення наукового фахового рівня, формування національно-патріотичного світогляду, організовував поїздки по місцях життя і творчості визначних діячів української культури XIX–XX ст. Особливо охоче Мирослав Олександрович ділився своїми знаннями щодо правильного (згідно з вимогами держстандартів) оформлення бібліографічних описів наукової літератури. Він багато прислужився людям популяризації новинок літератури, неперевершеним знавцем якої був, зібравши унікальну бібліотеку.

М. Мороз любив свою велику і дружну родину. Багато уваги приділяв вихованню дітей та онуків, організовував численні подорожі по околицях Львова, по Україні та поза її межі, де бували видатні діячі української культури – й неодмінно з фотоапаратом. Мабуть, кожен хто хоч раз зустрічався з Мирославом Олександровичем, має на пам'ять світлинку, бо він любив життя і найкращі його миті завжди фіксував.

Світла пам'ять про чудову людину, фахівця, друга і радника житиме у наших серцях. Нехай рідна земля йому буде похорон, вічна йому пам'ять...

Стефанія Гвоздевич (Львів)

Ковальський Микола Павлович (1929–2006). 6 жовтня 2006 р. після тривалої хвороби пішов з життя видатний український історик, доктор історичних наук, заслужений діяч вищої школи України, професор Національного університету “Острозька Академія” Микола Павлович Ковальський.